

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Шабельник Тетяни Володимирівни
«Моделі маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством», подану до спеціалізованої ради Д 44.877.02
у ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
Міністерства освіти і науки України на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.11 – математичні методи,
моделі та інформаційні технології в економіці

Актуальність теми дослідження.

В сучасних умовах на вітчизняному фармацевтичному ринку пропозиція значно перевищує споживання, тому відбувається постійне поглиблення процесів конкуренції, зростає необхідність підвищення ефективності вітчизняних фармацевтичних підприємств, як наслідок вичерпання можливостей екстенсивного зростання та змін потреб споживачів, щодо цінової та асортиментної політики фармацевтичних товарів.

Потужне конкурентне середовище змушує вітчизняні фармацевтичні підприємства посилювати маркетингову орієнтацію своєї діяльності, що обумовлює необхідність розробки нових методів і моделей маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством.

Особливої актуальності набувають задачі розробки та вдосконалення моделей управління динамічними запасами фармацевтичних товарів та управління роздрібною мережею фармацевтичного підприємства.

Саме тому розробка методології моделювання маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством, яка враховує узгодження процесів формування динамічних запасів фармацевтичних товарів та динамічного асортименту фармацевтичних товарів є актуальним науковим завданням.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформульованих у дисертації.

Для вирішення поставлених у дисертації завдань та обґрунтування наукових положень, основних результатів і висновків, проведені дослідження, які ґрунтуються на фундаментальних працях іноземних та вітчизняних вчених у галузі маркетинго-орієнтованого управління.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»	
Вхідний №	27-21/14
« 17 »	січня 2017р.
Кількість аркушів	
основн.докум.	10 додат.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень і результатів підтверджується використанням статистичного та звітного матеріалу, застосуванням широкого спектру методів економічних досліджень та економіко-математичного моделювання, апробацією на науково-практичних конференціях і семінарах різних рівнів.

Методологічною основою дисертаційного дослідження становить системний аналіз, методи логістики та адаптивного управління - для розробки концепції (с.122-142); методи маркетингових та статистичних досліджень - для аналізу динаміки розвитку фармацевтичного ринку у економічному, інформаційному і управлінському сенсі (с.18-30); методи економіко-математичного моделювання - для розробки комплексу моделей управління роздрібними продажами фармацевтичного підприємства (с.145-167); методи системної динаміки – для розробки моделі управління динамічними запасами фармацевтичних товарів та контролю бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством (с.168-209); метод функціонального моделювання IDEF0 - для розробки функціональної моделі бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління (с.213-233); метод ER-діаграм – для розробки інфологічної моделі інформаційної системи підтримки прийняття рішень в маркетинго-орієнтованому управлінні фармацевтичним підприємством (с.255-275); методи теорії прийняття рішень – для розробки методу інформаційної підтримки оцінки економічного ефекту від впровадження концепції моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством (с.310-326);

Таким чином, наукові положення, основні результати та висновки, які містяться в дисертації, мають достатній ступінь обґрунтованості та вірогідності. Дисертант виважено підійшов до визначення та реалізації мети дослідження, яка полягає у розробці теоретико-методологічних засад та концептуальних положень моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством та комплексу економіко-математичних методів і моделей, як підґрунтя для прийняття

виважених управлінських рішень, спрямованих на зростання економічної ефективності фармацевтичного підприємства.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Достовірність результатів базується на розробці та впровадженні концептуальних положень моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством. Таким чином, наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані у дисертації, є всебічно обґрунтованими, доведеними теоретично та підтвердженими практичною реалізацією.

У роботі автор приділяє увагу аналізу динаміки ключових показників кон'юнктури сучасного фармацевтичного ринку України, а також робить уточнення класифікації типів фармацевтичних підприємств та фармацевтичних товарів.

У дисертації проведено аналіз моделей та методів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством (с.82-102) та удосконалено принципи моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством (с.111-121).

Позитивним здобутком є розробка концепції моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством, яка ґрунтується на методологічних засадах теорії маркетингу, економіко-математичних методах оптимізаційного, адаптивного та логістичного управління (с.122-142).

Заслужують високої оцінки розроблені автором комплекс економіко-математичних моделей управління роздрібною мережею фармацевтичного підприємства (с.145-167), системно-динамічна модель управління динамічними запасами фармацевтичних товарів (с.168-187) та контролю бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством (с.188-209).

У дисертації запропоновано функціональну модель бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством (с.213-233), концептуальний підхід до формування інформаційної системи підтримки прийняття рішень в маркетинго-орієнтованому управлінні фармацевтичним підприємством (с.234-254), інфологічну модель інформаційної системи підтримки прийняття рішень в маркетинго-орієнтованому управлінні фармацевтичним підприємством (с.255-273) та метод інформаційної підтримки оцінки економічного ефекту від впровадження концепції моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством (с.310-326).

Автором на захист представлено найбільш вагомими науковими результатами:

розроблено концепцію моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством, реалізація якої дозволяє за рахунок безперервного моніторингу та ефективного розвитку бізнес-процесів фармацевтичного підприємства підвищити його прибутковість у довгостроковій перспективі (с.122-143);

розроблено модель класифікації динамічного асортименту фармацевтичних товарів, що дозволяє за рахунок побудови матриці кластерів забезпечити відповідність динамічного асортименту фармацевтичних товарів ринковому попиту і таким чином, збільшити обсяги реалізації фармацевтичних товарів, питома вага яких у маржинальному доході фармацевтичного підприємства є найбільшою (с.145-155);

розроблено системно-динамічну модель контролю бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством, яка за рахунок безперервного обліку, аналізу й контролю реалізації бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління сприяє мінімізації ризиків виникнення збоїв при реалізації фармацевтичних товарів та поповнення запасів фармацевтичних товарів, що призводить до скорочення витрат фармацевтичного підприємства (с.189-210);

удосконалено категоріальний апарат, який уточнює характеристики об'єктів та суб'єктів фармацевтичного ринку згідно з їх класифікаційними

групами, що розкриває сутність маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством з точки зору концепції системного управління з урахуванням принципів маркетингу для локалізації відповідних бізнес-процесів (с.33-39);

удосконалено теоретико-методичний підхід до визначення класифікаційних ознак фармацевтичних товарів, який надає змогу визначити джерела впливу на сукупний економічний результат діяльності фармацевтичного підприємства (с.65-78);

удосконалено принципи моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством, врахування яких дозволяє за рахунок систематизації процесу реалізації маркетинго-орієнтованого підходу до управління підвищити ефективність функціонування фармацевтичного підприємства (с.111-121);

удосконалено комплекс економіко-математичних моделей управління роздрібною мережею фармацевтичного підприємства, що дозволяє визначити найефективніші маркетингові стратегії з метою збільшення маржинального доходу фармацевтичного підприємства (с.156-168);

дістала подальшого розвитку системно-динамічна модель управління динамічними запасами фармацевтичних товарів, що дозволяє за рахунок врахування фактору випадковості попиту на фармацевтичні товари та аналізу стану їх запасів у режимі реального часу не допустити виникнення дефіциту у системі управління запасами і скоротити сумарні витрати фармацевтичного підприємства (с. 168-189);

дістала подальшого розвитку функціональна модель бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством, яка дозволяє шляхом структуризації інформаційного обміну при реалізації бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління підвищити ефективність діяльності фармацевтичного підприємства (с.213-234);

дістав подальшого розвитку концептуальний підхід до формування інформаційної системи підтримки прийняття рішень в маркетингово-орієнтованому управлінні фармацевтичним підприємством, реалізація якого

дозволяє сформулювати аспекти побудови системи інтегрованої інформаційної служби системи маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством за рахунок зниження ймовірних помилок при ухваленні управлінських рішень, що надає можливість підвищити її ефективність та якість і знизити виробничі витрати (с.234-254);

дістала подальшого розвитку інфологічна модель інформаційної системи підтримки прийняття рішень в маркетингово-орієнтованому управлінні фармацевтичним підприємством, використання якої за рахунок підвищення рівня обґрунтованості та оперативності розробки управлінських рішень сприяє збільшенню прибутковості діяльності фармацевтичного підприємства (с.255-273);

дістав подальшого розвитку метод інформаційної підтримки оцінки економічного ефекту від впровадження концепції моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством, реалізація якого дозволяє визначити ефективність процесів реалізації динамічного асортименту фармацевтичних товарів, поповнення запасів та зробити оцінку витрат на розробку та експлуатацію моделей (с.310-326).

Представлені наукові результати у сукупності являють нове вирішення актуальної наукової проблеми, що є важливим для національної економіки України і суттєвим внеском в розвиток економічної науки.

Теоретичне та практичне значення дослідження.

Дослідження має концептуальний та прикладний аспекти, що є характерним для наукової роботи. У дисертації використано складний науковий інструментарій, зроблено узагальнення, висловлено власні оцінки, що свідчить про всебічне дослідження автором наукової проблеми.

До результатів, що мають цінність з теоретичної точки зору, можуть бути віднесені такі розробки:

концепція моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством;

категоріальний апарат, який уточнює характеристики об'єктів та суб'єктів фармацевтичного ринку згідно з їх класифікаційними групами;

теоретико-методичний підхід до визначення класифікаційних ознак фармацевтичних товарів;

принципи моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством;

концептуальний підхід до формування інформаційної системи підтримки прийняття рішень в маркетингово-орієнтованому управлінні фармацевтичним підприємством.

До результатів, що мають практичне значення, відносяться:

модель класифікації динамічного асортименту фармацевтичних товарів;

комплекс економіко-математичних моделей управління роздрібною мережею фармацевтичного підприємства;

системно-динамічна модель управління динамічними запасами фармацевтичних товарів;

системно-динамічна модель контролю бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством;

функціональна модель бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством;

інфологічна модель інформаційної системи підтримки прийняття рішень в маркетингово-орієнтованому управлінні фармацевтичним підприємством;

метод інформаційної підтримки оцінки економічного ефекту від впровадження концепції моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством.

Практичне значення одержаних результатів полягає також в тому, що розроблена концепція, методи та моделі маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством є універсальними та придатними для використання системою управління будь-яких фармацевтичних та торговельних підприємств України.

Теоретичні та методологічні положення дисертаційної роботи використані при формуванні системи маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством. Основні результати дослідження впроваджено

на ПАТ «Фітофарм» (м.Бахмут), підтверджений актом економічний ефект склав 1708,52 тис.грн., на ТОВ «Медсервіс» (м.Маріуполь довідка №2514/2 від 25.03.16), на ТОВ «Еліттехмедсервіс» (м.Маріуполь довідка №1281 від 21.04.16), на МПП «Здоров'я» (м.Маріуполь довідка від 12.05.16), на «КП Міська комунальна аптека» (м.Маріуполь довідка №386 від 18.03.16), в Управлінні охорони здоров'я Маріупольської міської ради (м.Маріуполь довідка №02-25/156 від 29.04.16) та використані у навчально-методичній роботі ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» кафедри економічної кібернетики під час розробки навчальних і робочих програм за курсами «Прикладні задачі моделювання економічних процесів», «Системи підтримки прийняття рішень», «Математичні моделі в менеджменті та маркетингу» (довідка №45-15/49 від 12.05.2016р.).

Оцінка публікацій.

За результатами дослідження опубліковано 39 наукові роботи, в тому числі одноосібна монографія та монографія у співавторстві, 20 статей у фахових виданнях, 4 статті у зарубіжних виданнях. Загальний обсяг публікацій становить 57 друк. арк., з яких особисто автору належить 36,35 друк. арк. Обсяг друкованих праць та їхня кількість відповідає вимогам ДАК України щодо публікацій основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Відповідність автореферату змісту дисертації.

Автореферат досить повно відображає зміст дисертації та її висновки. У авторефераті в повній мірі розкрито основні результати, отримані у процесі досліджень, ступінь новизни розробок, висновки та рекомендації роботи.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

За своєю структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам, встановленим ДАК України до докторських дисертацій. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, списку використаних джерел з 336 найменувань, 5 додатків. Роботу представлено на 370 сторінках машинописного тексту, матеріали дисертації ілюструють 45 рисунків та 15 таблиць.

Дисертація написана науковим стилем, матеріал викладено послідовно, розділи дисертації логічно пов'язані між собою.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи.

Слід відмітити, що в роботі є деякі дискусійні питання, недоліки:

1. У структурі класифікаційних ознак фармацевтичних товарів (рис.1.10, с.66) слід було б виділити геополітичні ознаки як окремий фактор.

2. На стор.118 у виразі (2.15) до показників, що описують результат інформаційної послуги, варто було б включити криптографічні засоби захисту інформації.

3. Для рис. 2.8 не наведено опису зв'язків між елементами концептуальної схеми моделювання бізнес-процесів маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством (с.125).

4. Не вказано, за яким методом можуть бути обчислені оцінки ймовірності у виразі (3.86) на стор. 206.

5. В роботі залишилось не визначено, чи потребує додаткових фінансових витрат технічне забезпечення для впровадження та підтримки ефективної роботи системи інтегрованої інформаційної служби (с. 254).

6. Запропонована автором інфологічна модель інформаційної системи підтримки прийняття рішень в маркетинго-орієнтованому управлінні фармацевтичним підприємством потребує конкретизації щодо визначення типів функціональних зв'язків між сутностями предметної області (табл.4.7, с.266).

7. Варто було більш детально розглянути складові витрат на створення та підтримку інформаційного забезпечення, бази даних, розробку математичного, програмного та організаційного забезпечення фармацевтичного підприємства (вираз 5.6 с. 324).

Однак наведені зауваження не змінюють загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Висновок.

На підставі проведеного аналізу вважаю, що дисертація Шабельник Т.В. «Моделі маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством» є закінченою самостійною науково-дослідною роботою, в якій дається нове вирішення актуальної наукової проблеми розробки методології економіко-математичного моделювання маркетинго-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством.

Робота відповідає вимогам ДАК України щодо докторських дисертацій, а її автор Шабельник Тетяна Володимирівна заслуговує присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.11 – математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці.

Офіційний опонент,
доктор економічних наук, професор,
декан факультету економіки і менеджменту
Національної металургійної академії
України Міністерства освіти і науки
України

К.Ф. Ковальчук

